

تلاش رسانه‌ای غرب برای خروج از انفعال بین‌المللی

چرا انگاره رسانه‌ای «جنگ سرد جدید» اعتبار ندارد؟

ایلیا داودی
دکترای علوم سیاسی

یکی از انگاره سازی‌هایی که در ارتباط با تحولات اخیر جهان در عرصه رسانه صورت می‌گیرد و برخی نیز در داخل سعی در تحلیل مسائل بین‌الملل در چهارچوب آن دارند، انگاره جنگ سرد جدید است. این انگاره عمدتاً از سوی رسانه‌های غربی مورد توجه قرار گرفته و در ادبیات رسانه‌ای آنها پررنگ است. جنگ سرد دوم از نظر تاریخی یادآور جنگ سرد اول بعد از جنگ جهانی دوم است که بین اتحاد جماهیر شوروی و متحدانش (بلوک شرق) و ایالات متحده آمریکا و متحدانش (بلوک غرب) تنش‌ها و رقابت‌های شدیدی صورت گرفت و به دلیل اینکه این درگیری‌ها از جنس درگیری مستقیم نظامی نبودند، به آن جنگ سرد گفته می‌شود. عبارت جنگ سرد اگرچه عبارتی است که کشمکش دوجانبه را توصیف می‌کند، اما ادبیات رسانه‌ای غرب پیرامون آن به گونه‌ای صورت گرفته که همواره تنش زایی از سوی شرق را برجسته ساخته و از نظر تاریخی، شوروی را آغازگر این نزاع قلمداد می‌کنند. اینکه کدام یک از طرفین آغازگر جنگ سرد بوده‌اند، موضوع بحث یادداشت حاضر نیست، بلکه این ستور صرفاً به توصیف ذهنیت رسانه‌ای جنگ سرد می‌پردازد.

■ غرب؛ مهد انگاره سازی

ذهنیت رسانه‌ای از عبارت «جنگ سرد جدید» فضایی مثبت به نفع آمریکا است که استفاده از آن در راستای تهدید جهانی قلمداد کردن شوروی و متحدانش صورت گرفته است. عبارت جنگ سرد جدید نیز با تداعی همین ذهنیت در نسبت با روسیه سعی دارد فضایی رسانه‌ای شبیه به دوران جنگ سرد ایجاد کند. اصطلاح جنگ سرد جدید توسط کارتر، برژنسکی و وزارت دفاع آمریکا در اواخر دهه ۱۹۷۰ بعد از نسل قدیم آن که در دوره ترومن شروع شده، مطرح شده بود. حمله کرهستان به اوستیای جنوبی به‌عنوان زمینه‌ای برای آغاز جنگ سرد جدید از سوی معتقدان به این انگاره در نظر گرفته می‌شود. موافقان جنگ سرد جدید بر این عقیده‌اند که روسیه به دنبال احیای امپراطوری و کسب قدرتی است که ترازهای روسیه به دنبال آن بوده‌اند. اصطلاح جنگ سرد جدید همچنین در نسبت با چین نیز تعریف

متحد شناخته می‌شوند، اما کشورهایی مجزا با منافع متمایز هستند و مواضع چین در بحران اخیر اوکراین نیز بر این گزاره مهر تأیید می‌زند. بنابراین نمی‌توان از بلوک‌بندی میان شرق و غرب آن گونه که در ادبیات جنگ سرد رواج داشت، صحبت کرد زیرا اساس آرایش عرصه بین‌الملل از فضای بلوک‌بندی سابق خارج شده و نمی‌توان مناسبات کشورها را بر اساس اردوکنشی میان آنها بخصوص در قالب بلوک‌های دوگانه تفسیر کرد. این موضوع به حدی روشن است که رایش یکی از اعضای دولت جرج بوش نیز معتقد بود که جهان از لحاظ سیاسی دیگر ساختار دوقطبی ندارد. به عقیده وی، جهان از نظام دوقطبی خارج شده و وارد نظام چند قطبی شده است.

■ دوگانه سازی برای بقا

دلیل دیگر غیر معتبر بودن انگاره رسانه‌ای جنگ سرد دوم، تغییراتی است که از زمان جنگ سرد تاکنون

در جایگاه غرب صورت گرفته است. اتحادیه اروپا که زمانی بر مبنای تحقق ایده دستیابی به ایالات متحده و اروپا تشکیل شد، در گذر زمان و به دلایلی از جمله مشکلات اقتصادی، دیوانسالاری سنگین، ناکارآمدی در مدیریت مهاجران و خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا کارایی خود را از دست داده و در وضعیتی قرار گرفته که بسیاری آن را مستعد فروپاشی می‌دانند و چندان امیدی به آینده آن ندارند. این اتحادیه اکنون در عرصه بین‌الملل نقش آفرینی ندارد و در مهم‌ترین مسائل جهان از جمله مسائل خاورمیانه حضوری از آن دیده نمی‌شود. همچنین جایگاه امریکای امروزی با امریکای گذشته بسیار متفاوت است و می‌توان گفت که به واسطه تغییرات درونی ایالات متحده و تغییرات بیرونی در جایگاه سایر کشورها، از دو جنبه قدرت و اقتدار سیاسی در عمل به جایگاه پایین تری نزول پیدا کرده است. طرح خاورمیانه بزرگ آمریکا که پس از

واقع‌ه یازده سپتامبر کلید خورد و قرار بود منطقه را با سیاست‌ها و منافع آمریکا سازگار کند و در آمایش فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و دینی جوامع غرب آسیا تغییرات جدی به وجود آورد، شکست خورد. ناکامی این طرح در تأمین اهداف آمریکا سبب شد تا نواحی-مخاطفه‌کاران از طرح خاورمیانه جدید در منطقه رونمایی کنند که آن هم شکست خورد. ناکامی‌های متعدد آمریکا در رویارویی‌های نظامی در منطقه و به نیت رسیدن طرح‌هایی که دنبال می‌کرد، نه تنها به تثبیت و افزایش هژمونی آمریکا کمک نکرد، بلکه باعث افول هژمونی آمریکا و خدشه‌دار شدن اعتبار این کشور هم در غرب آسیا و هم در نظام بین‌الملل شد. مشکل اصلی غرب با چین و روسیه و سایر کشورها دیگر این نیست که می‌خواهند متفاوت از دموکراسی‌های غربی رفتار کنند، بلکه مشکل این است که این کشورها نمی‌خواهند در ساختار قدرت

بین‌المللی موجود به رهبری آمریکا ادغام شوند و این موجودیت آمریکا و اثرگذاری آن در عرصه بین‌المللی را با تهدید مواجه می‌کند. بنابراین به نظر می‌رسد که غرب از طرح انگاره رسانه‌ای جنگ سرد دوم دو هدف عمده را دنبال می‌کند؛ اول احیای ذهنیت تهدیدآمیز از رقبای خود در عرصه بین‌الملل که تداعی کننده فضای رسانه‌ای جنگ سرد در گذشته است و دوم پوشاندن انفعال خود در شرایط جدید نظام بین‌الملل و ترمیم بر ساخت رسانه‌ای خود با این محوریت که هنوز تصمیم‌گیرنده برای جهان است

تحلیل شیوه‌های ادراک سازی ضد انقلاب از رویدادهای اجتماعی چگونه است؟ رسانه‌های معاند و بازتولید گفتمان خشونت

امیر فرشایف
پژوهشگر رسانه

خشونت اجتماعی برای جریان ضدانقلاب دو جنبه دارد؛ جنبه آلی و جنبه غایی. به تعبیر دیگر، تولید، توسعه و تعمیق خشونت اجتماعی برای جریان معاند با انقلاب اسلامی، یا از حیث ابزاری معنا می‌یابد و یا از حیث هدف‌بودگی و غایی؛ بدین توضیح که گاهی رسانه‌های منتسب به این جریان از ایجاد و گسترش خشونت اجتماعی

به‌منابه ابزاری برای بر هم زدن نظم موجود استفاده می‌کنند و گاهی همین پدیده برای ایشان به‌منابه هدفی تلقی می‌شود که از طریق ابزارهای دیگری که در ادامه به برخی از آنها اشاره خواهد شد، پیگیری می‌شود. البته نیاز به توضیح ندارد که این دو جنبه نتانها به هیچ وجه غیر قابل جمع نیستند؛ بلکه اساساً باید آن دو را در نسبتی که با یکدیگر دارند ملاحظه و تحلیل کرد. به بیان دیگر، خشونت اجتماعی هدفی میانی است که نسبت به هدف با اهداف بعدی برای جریان معاند به‌منابه ابزار تلقی می‌شود که در ادامه به تحلیل این دووجه و محل‌های بازنامی و تصویرسازی رسانه‌ای این جریان برای بازتولید گفتمان خشونت اجتماعی پرداخته خواهد شد. پیش از آن لازم به یادآوری است که مفروض بنیادی این نوشتار، این اصل است که این جریان، خشونت و پرخاش اجتماعی را به یک گفتمان تبدیل کرده و یا لاقلاً درصدد آن است و مؤیداتی نیز در این خصوص برای آن موجود است که در ادامه به برخی از آنها اشاره خواهد شد.

■ خشونت اجتماعی به‌منابه هدف

کارکرد غایی خشونت اجتماعی را در تولید محتوای رسانه‌های معاند به‌وضوح می‌توان تشخیص داد و محل‌های عینی متعددی برای آن می‌توان برشمرد. ایجاد پآس اجتماعی «ناکارآمدی حکومت و دولت» و نمایش تصویر استبدادی و ضد‌مردمی از حاکمیت، صورت می‌گیرد، مورد مهمی است که قابلیت ایجاد خشم اجتماعی در بلندمدت را دارد. تضعیف مؤلفه‌های صمیمیت، دوستی و محبت در سطوح مختلف خانواده‌گی و اجتماعی، مورد دیگری است که دستور کار این رسانه‌ها قرار دارد و نمونه این مورد را در زایل کردن عوامل پیوندساز میان اعضای خانواده و جامعه می‌توان دید. همچنین پمپاژ مکرر تصویر تباهی و فساد گسترده حاکمیتی در کنار تطهیر مفاسد رژیم سابق، مؤلفه مهم و راهبردی دیگری است که قدرت ایجاد خشونت و ناآرامی در کوتاه‌مدت را هم دارد. تحریک و فعال‌سازی گسل‌های قومیتی و دامن زدن به آتش فرقه‌گرایی و موج‌سواری روی عواطف ملی نیز مانند مورد پیشین می‌تواند زمینه‌های بروز ناآرامی و رفتار خشن اجتماعی و سیاسی در کوتاه‌مدت را فراهم کند. مواردی مانند بازتاب کم‌آبی خوزستانی و نمایش تصویر یک زن در حال نوشیدن آب از کف زمین، القای کاذب زخمی شدن گوهر عشقی بر اثر حمله افراد ناشناس، نمایش صورت زخمی محمد نوری‌زاد پس از مرخصی از زندان و تصویرپردازی پیرامون فوت بکتاش آیتین و شاهین ناصری و نوید افکاری و ده‌ها مورد مشابه دیگر که کذب آنها آشکار شده است، مصادیق و محمل‌های عینی رسانه‌های جریان معاند هستند. اما عملیات روانی برای ایجاد و توسعه خشونت اجتماعی فقط با باز نمود اخبار سیاسی و دامن زدن به شکاف‌های قومیتی و طایفه‌ای صورت نمی‌گیرد. خشونت اجتماعی و ناآرامی سیاسی امری است که توسط جریان ضدانقلاب در بست‌های منطقی و اخلاقی هم صورت می‌گیرد. شیوه‌های ادراک‌سازی و تصویرپردازی

ضدانقلاب در ایجاد این فضای می‌تواند در تبیین این بحث مؤثر باشد. در حقیقت، بازتولید گفتمان خشم و آشوب در سطح وسیع، یکی از راه‌های میانبر برای این فرپوایی است که از طریق عاملیت غیرمستقیم و یا حتی فاعلیت مستقیم برای ایجاد تجمع اعتراضی صورت می‌گیرد و رسانه‌های جریان معاند این کار را عمدتاً ذیل دورا هرید انجام می‌دهند؛ آنان یا مترصد فرصتی برای برگزاری تجمعات اعتراضی هستند تا از طریق ادراک‌سازی رسانه‌ای و تبدیل عملیات روانی به عملیات میدانی و به بیان دیگر، تبدیل فضای اجتماعی به فضای سیاسی و امنیتی، دامنه بحران را گسترش دهند و یا در حالت دوم، خود به نحو فعالانه زمینه ایجاد ناآرامی و آشوب را فراهم می‌کنند و روشن است که این دو راهبرد نیز نه‌تنها دو صورت متعارض و متناقض و غیرقابل جمع نیستند؛ بلکه به طور هم‌زمان و هم‌اکنون هم قابلیت عملیاتی شدن دارند. سوار شدن رسانه‌های معاند روی موج آشوب‌بزینی آنان ۹۸ را به‌عنوان نمونه‌ای برای راهبرد خشونت و عملیات روانی کاتالی با عنوان «دواری هماهنگی تشک‌های صنفی فرهنگی» در تلگرام در جهت ایجاد ناآرامی و تبدیل فضای مطالبات صنفی معلمان به فضایی سیاسی و امنیتی نمونه‌ای برای راهبرد دوم یعنی عاملیت و فاعلیت مستقیم در ایجاد آشوب است.

در مقابله با چنین حجم آتشی که رسانه‌های ضدانقلاب روی ادراک مخاطب فارسی‌زبان می‌ریزند، بایسته است رسانه‌ها از یک‌سو، به نحو پدافندی برای حفظ و تقویت مرجعیت خبری و رسانه‌ای در داخل کشور تلاش کنند و از سوی دیگر و به نحو آفندی به افشای ماهیت، برنامه‌ها، اهداف و ابزارهای رسانه‌های ایران‌ستیز بپردازند. همچنین رویکرد امیدبخشی و سعی در انتقال اخباری که پآس اجتماعی را به امید ملی و عمومی تبدیل می‌کند، می‌تواند در خنثی‌سازی زهر القانات در کنار اتخاذ رهیافتی انتقادی و خلافانه و پرهیز از کلیشه‌های مسلط و رایج و خودداری از محافظه‌کاری بیجا در عین حفظ برمی‌های اخلاقی صورت بگیرد.

آگهی مزایده
جهت مشاهده مزایده
اقلام ضایعاتی شرکت سایبا
به سایت شرکت سودیکو مراجعه فرمایید.
www.Sudico.ir
تاریخ برگزاری: ۱۴۰۰/۱۲/۱۷ لغایت ۱۴۰۰/۱۲/۱۷

آگهی مزایده
جهت مشاهده مزایده
اقلام راکد و مازاد شرکت ستاره سفیران آینده
به سایت شرکت سودیکو مراجعه فرمایید.
www.Sudico.ir
تاریخ برگزاری: ۱۴۰۰/۱۲/۱۵ لغایت ۱۴۰۰/۱۲/۱۷

درج آگهی تجدید فراخوان
کمیته پتروشیمی غدیر
خرید ۱۵۰ عدد
SHAFT FAN
آخرین مهلت ارسال مدارک، طبق بند ۴ صفحه ۲ اسناد مناقصه تا پایان وقت اداری شنبه مورخه ۱۴۰۰/۱۲/۲۱ می‌باشد. برای کسب اطلاعات بیشتر و مبلغ تضمین شرکت در مناقصه به سایت شرکت www.torc.ir بخش مناقصات مراجعه فرمایید.
روابط عمومی شرکت پالایش نفت تهران

آگهی مزایده
جهت مشاهده مزایده
اقلام ضایعاتی اسکرپ شده شرکت پارس خودرو
به سایت شرکت سودیکو مراجعه فرمایید.
www.Sudico.ir
تاریخ برگزاری: ۱۴۰۰/۱۲/۱۵ لغایت ۱۴۰۰/۱۲/۱۷

تجدید مناقصه تأمین روغن
کمیته پتروشیمی غدیر
TECHTROL GOLD
به‌شماره: ۱۴۰۰/۰۸ غ ع
این شرکت در نظر دارد تأمین روغن کمپرسورهای اینترسولرند (TECHTROL GOLD) خود را که به‌صورت مناقصه عمومی برگزار گردید تجدید نموده و به شرکت معتبر و واجد شرایط و واگذار نماید. لذا بدین وسیله از شرکت‌های توانمند در این زمینه دعوت می‌شود جهت شرکت در مناقصه به سایت www.gpc.ir مراجعه و از تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۱۴ لغایت ۱۴۰۰/۱۲/۲۲ نسبت به ارائه پیشنهادات در سه پاکت الف - ب - ج به آدرس زیر اقدام نمایند.
● خوزستان، ماهشهر، منطقه ویژه اقتصادی، سایت پتروشیمی غدیر، دبیرخانه محرمانه حر است
تلفن تماس: ۰۶۱۵۲۱۲۴۶۱۷

تجدید مناقصه تأمین روغن
کمیته پتروشیمی غدیر
TECHTROL GOLD
به‌شماره: ۱۴۰۰/۰۸ غ ع
این شرکت در نظر دارد تأمین روغن کمپرسورهای اینترسولرند (TECHTROL GOLD) خود را که به‌صورت مناقصه عمومی برگزار گردید تجدید نموده و به شرکت معتبر و واجد شرایط و واگذار نماید. لذا بدین وسیله از شرکت‌های توانمند دعوت به‌عمل می‌آید، جهت ارسال پیشنهادات فنی بر اساس شرایط مندرج در شرح کار پیوست و همچنین فرم معیارهای ارزیابی کیفی پیمانکار تأمین کنند. از تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۱۴ الی ۱۴۰۰/۱۲/۲۲ به آدرس ذیل اقدام نمایند.
● خوزستان، ماهشهر، منطقه ویژه اقتصادی، سایت پتروشیمی غدیر، دبیرخانه محرمانه حر است
تلفن تماس: ۰۶۱۵۲۱۲۴۶۱۷

تجدید مناقصه تأمین روغن
کمیته پتروشیمی غدیر
TECHTROL GOLD
به‌شماره: ۱۴۰۰/۰۸ غ ع
این شرکت در نظر دارد تأمین روغن کمپرسورهای اینترسولرند (TECHTROL GOLD) خود را که به‌صورت مناقصه عمومی برگزار گردید تجدید نموده و به شرکت معتبر و واجد شرایط و واگذار نماید. لذا بدین وسیله از شرکت‌های توانمند در این زمینه دعوت می‌شود جهت شرکت در مناقصه به سایت www.gpc.ir مراجعه و از تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۱۴ لغایت ۱۴۰۰/۱۲/۲۲ نسبت به ارائه پیشنهادات در سه پاکت الف - ب - ج به آدرس زیر اقدام نمایند.
● خوزستان، ماهشهر، منطقه ویژه اقتصادی، سایت پتروشیمی غدیر، دبیرخانه محرمانه حر است
تلفن تماس: ۰۶۱۵۲۱۲۴۶۱۷
روابط عمومی شرکت پتروشیمی غدیر

تجدید مناقصه تأمین روغن
کمیته پتروشیمی غدیر
TECHTROL GOLD
به‌شماره: ۱۴۰۰/۰۸ غ ع
این شرکت در نظر دارد تأمین روغن کمپرسورهای اینترسولرند (TECHTROL GOLD) خود را که به‌صورت مناقصه عمومی برگزار گردید تجدید نموده و به شرکت معتبر و واجد شرایط و واگذار نماید. لذا بدین وسیله از شرکت‌های توانمند دعوت به‌عمل می‌آید، جهت ارسال پیشنهادات فنی بر اساس شرایط مندرج در شرح کار پیوست و همچنین فرم معیارهای ارزیابی کیفی پیمانکار تأمین کنند. از تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۱۴ الی ۱۴۰۰/۱۲/۲۲ به آدرس ذیل اقدام نمایند.
● خوزستان، ماهشهر، منطقه ویژه اقتصادی، سایت پتروشیمی غدیر، دبیرخانه محرمانه حر است
تلفن تماس: ۰۶۱۵۲۱۲۴۶۱۷
کارشناس پرونده: ۰۲۱۴۷۱۹۱۰۰۰ داخلی ۱۰۶
دبیرخانه کمیسیون معاملات: ۰۶۱۵۲۱۲۴۶۱۷
روابط عمومی شرکت پتروشیمی غدیر